

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE HAARLEM
Telefoon 023 – 531 95 39
Fax 023 – 531 1700
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

Aan de raad van de
gemeente Terschelling
Postbus 14
8880 AA WEST TERSCHELLING

Haarlem, 1 juli 2020

Reg.nr.: 1003521/215/421/1943

Betreft : accountantsrapport 2019 gemeente Terschelling

Geachte leden van de raad,

In het kader van de algemene controleopdracht hebben wij de financiële administratie en de jaarrekening 2019 van de gemeente Terschelling gecontroleerd. Wij hebben bij de jaarrekening 2019 van de gemeente Terschelling een verklaring met beperking verstrekt.

In aansluiting op onze werkzaamheden in het kader van onze controle van de jaarrekening presenteren we hierbij de resultaten van onze controle. De hierin opgenomen bevindingen en aanbevelingen hebben we in concept afgestemd met de loco-secretaris.

Wij hebben tijdens de controle op een prettige wijze met uw organisatie samengewerkt. Onze dank daarvoor.

Wij zijn gaarne bereid tot het vertrekken van nadere toelichting.

Hoogachtend,
Ipa-Acon Assurance B.V.

W.g. mr. drs. J.C. Olij RA

Bijlage: accountantsrapport 2019

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE HAARLEM
Telefoon 023 – 531 95 39
Fax 023 – 531 1700
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

ACCOUNTANTSRAPPORT 2019

GEMEENTE TERSCHELLING

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

1	INLEIDING.....	1
2	CONTROLEPLAN, RISICOANALYSE, NORMEN EN TOLERANTIES.....	2
2.1	Controleplan en -protocol.....	2
2.2	Risicoanalyse.....	2
2.3	Controletoleranties.....	2
3	UITVOERING VERBIJZONDERDE INTERNE CONTROLES.....	3
3.1	Stand van zaken interne controle en rechtmatigheidsbeheer.....	3
3.2	Ontwikkelingen en verbeteringen (administratieve) organisatie.....	3
4	SOCIAAL DOMEIN.....	3
4.1	Inleiding.....	3
4.2	Uitvoering en verantwoording door de sociale dienst.....	4
4.3	Persoonsgebonden budgetten.....	4
5	UITVOERING EINDEJAARSCONTROLE.....	5
5.1	Controleproces.....	5
5.2	Begrotingsrechtmatigheid.....	5
5.3	Administratievoering en overige administratieve aangelegenheden.....	6
5.4	Opmerkingen jaarverslaggeving.....	7
5.4.1	Algemeen.....	7
5.4.2	Programmarekening en informatiewaarde.....	7
5.4.3	Rekening van baten en lasten.....	8
5.4.4	Balans en financiële positie.....	9
5.4.5	Reserves en voorzieningen.....	10
5.4.6	Grondexploitaties.....	10
6	SINGLE INFORMATION EN SINGLE AUDIT (SISA).....	11
6.1	Algemeen.....	11
6.2	Te verantwoorden regelingen.....	11
6.3	Rapport van bevindingen.....	11
6.4	Onderwijsachterstandenbeleid.....	11
6.5	Specifieke uitkering Sport.....	11
7	OVERIGE BEVINDINGEN EN ACTUALITEITEN.....	12
7.1	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).....	12
7.2	Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken.....	12
7.3	Wet Normering Topinkomens (WNT).....	13
7.4	Fraude.....	13
7.5	Automatisering.....	13
7.6	Rechtmatigheidsverklaring.....	14

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

8	CONCLUSIE.....	15
8.1	Belangrijkste bevindingen en aanbevelingen op grond van de controle.....	15
8.2	Aanbevelingen.....	15
8.3	Controleverklaring	16
	Bijlage: Tabel van fouten en onzekerheden SiSa-bijlage 2019	17

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE HAARLEM
Telefoon 023 – 531 95 39
Fax 023 – 531 1700
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

Aan de raad van de gemeente Terschelling
Postbus 14
8880 AA WEST-TERSCHELLING

Haarlem, 1 juli 2020

Reg.nr.: 1003521/215/421/1943

Betreft : accountantsrapport 2020 gemeente Terschelling

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de gemeente Terschelling gecontroleerd. Bij deze jaarrekening hebben wij een controleverklaring met beperking verstrekt; wij hebben de originele controleverklaring reeds separaat toegezonden.

In dit accountantsrapport geven wij onze belangrijkste controlebevindingen weer, op basis van onze controle van de financiële administratie en de jaarrekening over 2019. Wij hebben onze concept-bevindingen afgestemd met de loco-secretaris en de afdeling Financiën.

1 INLEIDING

Met uw besluit tot inhuur van accountantsdiensten van 7 januari 2011 hebben wij een opdracht voor de controle van de jaarrekening. Eind 2017 heeft u besloten tot een continuering van de controleopdracht voor de periode 2019 – 2023. Wij zijn u erkentelijk voor het vertrouwen dat daaruit blijkt.

Effecten Corona-crisis

De crisis die is ontstaan als gevolg van de Corona-pandemie heeft als zodanig geen directe invloed op de jaarrekening, op onze controlewerkzaamheden en ons oordeel bij de jaarrekening 2019. Maar de impact zal er voor 2020 zeker zijn: zo leiden de corona-maatregelen bijna zeker tot een sterke vermindering van de toeristenbelasting, kan het verlenen van uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen invloed hebben op de liquiditeitspositie en zal het gebruiken van de gemeente als loket voor het verlenen van geldelijke bijstand aan ZZP-ers de bedrijfsvoering zeker belasten (zie de Tozo-regeling, par. 7.1).

Het college heeft in de inleiding van de rekening de effecten ook aangeduid. Ze spreekt uit dat er geen financiële gevolgen zijn voor de jaarrekening 2019, maar wel voor de begroting 2020 en mogelijk de jaren daarna. En geeft weer dat de organisatie geen risico loopt voor haar continuïteit.

Indeling rapport

Onze controleaanpak is ten opzichte van het voorgaande boekjaar niet gewijzigd en bestaat uit hoofdlijnen uit drie 'fasen', namelijk de planning en risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole. Het controleplan komt aan bod in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 gaan wij kort in op de uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC) en presenteren wij de belangrijkste bevindingen uit de interim-controle. De bevindingen van de eindejaarscontrole zijn opgenomen in hoofdstuk 4. Daarnaast gaan wij in hoofdstuk 5 afzonderlijk in op de SiSa-bijlage en in hoofdstuk 6 op enkele algemene onderwerpen. Wij sluiten af met een samenvatting van onze bevindingen en onze conclusie.

2 CONTROLEPLAN, RISICOANALYSE, NORMEN EN TOLERANTIES

2.1 Controleplan en -protocol

Onze controle is onderverdeeld in twee perioden, de interim-controle en de eindejaarscontrole. Tijdens de interim-controle richten wij ons op de opzet, het bestaan en de werking van de financiële processen alsmede op de kwaliteit van de uitvoering van interne controlemaatregelen en -programma's, dit zowel ten aanzien van de getrouwheid- als de rechtmatigheidsaspecten. Tijdens de eindejaarscontrole richten wij onze controle met name op de jaarrekeningposten en voeren wij aansluitcontroles, cijferbeoordelingen, verbandscontroles en daar waar noodzakelijk aanvullende gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit.

De reikwijdte van de opdracht tot controle van de jaarrekening is vastgelegd in de Controleverordening artikel 213 gemeente Terschelling. De verordening uit 2003 is recentelijk, op 20 februari 2020, opnieuw door de raad bekrachtigd. Tegelijk daarmee is ook het normenkader op een heldere wijze opnieuw in kaart gebracht en door de raad vastgesteld. Het gehele kader voor de controle is daarmee geactualiseerd.

2.2 Risicoanalyse

Bij aanvang van de controle hebben wij een risico-inventarisatie uitgevoerd waarbij de belangrijkste risico's waarmee de gemeente te maken heeft, zijn geïdentificeerd. Deze risicoanalyse is een belangrijk onderdeel van de accountantscontrole en maakt derhalve deel uit van ons pre-audit gesprek. De risicoanalyse richt zich op zowel de externe risico's als de risico's in de bedrijfsvoering. Bij de inventarisatie is onze insteek primair gericht op de risico's in de processen die leiden tot mutaties in de balans en de programmarekening.

2.3 Controletoleranties

Zoals verwoord in uw controleverordening zijn de bij de jaarrekeningcontrole te hanteren goedkeuringstoleranties opgenomen in het programma van eisen bij de aanbesteding van de accountantscontrole. Uit de Offerteaanvraag accountantsdiensten VAST van 16 juli 2010 blijkt dat de gemeente ons opdraagt om bij onze oordeelsvorming uit te gaan van de in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) opgenomen minimumeisen. Schematisch zijn deze toleranties:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	–	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	–

Op basis van de in de programmarekening 2019 opgenomen lasten (inclusief mutaties reserves) van uw gemeente betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 238.000,- en een totaal van onzekerheden van circa € 715.000,- de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten. De rapporteringstolerantie voor zowel elke fout als elke onzekerheid is door uw raad vastgesteld op € 25.000,-.

In onze conclusie (par. 8.1) geven wij in een tabel specifiek weer welke bevindingen qua omvang boven de door u gestelde grenzen uitgaan.

3 UITVOERING VERBIJZONDERDE INTERNE CONTROLES

3.1 Stand van zaken interne controle en rechtmatigheidsbeheer

Bij de controle beoordelen wij de maatregelen van interne beheersing die relevant zijn om te komen tot een getrouwe jaarrekening. Op basis van onze controle zijn wij van oordeel dat in algemene zin de administratieve organisatie en interne beheersing op toereikende wijze is opgezet en dat hiermee de basis aanwezig is voor een adequate informatievoorziening. Wij hebben tijdens onze controle in 2019 geen fundamentele tekortkomingen geconstateerd die een belangrijk effect hebben op de jaarrekening 2019.

3.2 Ontwikkelingen en verbeteringen (administratieve) organisatie

Onze algemene indruk van ons onderzoek is dat de interne beheersing van de gemeente Terschelling met betrekking tot de betrouwbaarheid van de administraties toereikend is. Het financieel beheer voldoet aan de redelijkerwijs daaraan te stellen eisen en de financiële administratie is goed bijgewerkt.

4 SOCIAAL DOMEIN

4.1 Inleiding

Per 1 januari 2015 zijn de taken van de gemeente binnen het sociaal domein (decentralisatie AWBZ-begeleiding, Jeugdzorg en Participatiewet) uitgebreid. Uw gemeente werd verantwoordelijk voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning, en dat raakt alle leefgebieden van de inwoners: zorg, welzijn, schuldhulpverlening, werk, onderwijs, opvoedingsondersteuning en inkomensondersteuning. De taakoverdracht vanuit het rijk vond plaats met een gelijktijdige vermindering van de beschikbare budgetten. En dat zonder vermindering van het aantal klanten, althans in eerste aanleg, voor de verschillende taken op het sociaal domein.

De invoering in de eerste jaren verliep traag en met grote horten en stoten. Debet daaraan waren, voor een groot deel, de invoeringsproblemen die zorgverleners en andere ketenpartners hadden. Vanwege de specifieke aspecten en de aanloopproblemen die de gemeente, weliswaar minder, maar nog steeds ondervindt, gaan wij in deze paragraaf apart in op het sociaal domein.

4.2 Uitvoering en verantwoording door de sociale dienst

De gehele zgn. backoffice van het sociaal domein wordt uitgevoerd door de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân (de Dienst). Tot het takenpakket hoort het sociale domein in brede zin: de Participatiewet (met name de oude Wsw), de inkomensvoorzieningen (bijstand, Bbz, loaw, loaz), financiële vangnetregelingen (de bijzondere bijstand), de Jeugdwet (voorzieningen in natura en Pgb's) en de Wmo (huishoudelijke hulp, Pgb's, materiele voorzieningen).

De Dienst heeft zich op 22 februari 2020 richting de deelnemers in de GR verantwoord met concept-jaarcijfers. In de jaarstukken geeft de Dienst zelf weer dat het voorlopige cijfers zijn, dat er nog geen accountantscontrole heeft plaatsgevonden en dat er derhalve aan de stukken geen zekerheid kan worden ontleend.

De planning van de Dienst is om haar eigen verantwoordingsproces aan het bestuur eind juni af te ronden en de definitieve jaarstukken begin juli 2020 toe te sturen aan de deelnemende gemeenten. Op grond van de Wgr (wet op de gemeenschappelijke regelingen) zou dit voor 15 april volgend op het verslagjaar moeten gebeuren. Het mag duidelijk zijn dat aan deze termijn door de Dienst niet wordt voldaan, overigens al sinds 2015.

Door het ontbreken van definitieve jaarcijfers van de Dienst is er ook geen definitief oordeel van haar accountant beschikbaar. Zoals elk jaar hebben we daarom afstemming gehad met de accountant over de voortgang en eventuele bevindingen bij zijn controle. Daaruit bleek dat voor één onderdeel, de inkomensvoorzieningen op grond van de Participatiewet en de bijzondere bijstand zelfstandigen, de accountant ver gevorderd is met zijn controle. Daarnaast heeft de accountant over het voorgaande jaar, het boekjaar 2018, voor het eerst sinds jaren een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening van de Dienst verstrekt.

In onze afweging van fouten en onzekerheden nemen we daarom dit jaar de cijfers van de Dienst in beperkte mate als onzeker mee (en in combinatie met de overige onzekerheden geen gevolgen meer heeft voor ons oordeel).

4.3 Persoonsgebonden budgetten

Een deel van de Wmo- en Jeugdzorg wordt verstrekt in de vorm van persoonsgebonden budgetten (Pgb's). Deze Pgb's (in totaal voor Jeugdzorg en Wmo € 160.000,-) worden namens de gemeente door de Dienst toegekend, maar het administratieve beheer wordt door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) verzorgd. En de SVB had ook in 2019 nog steeds problemen met het afronden van haar administratie en het afleggen van verantwoording daarover. Uit de op 12 maart jl. gepresenteerde Verantwoording Jeugdwet 2019 en Verantwoording Wmo 2019 (beide algemene verantwoordingen van de SVB, dus niet met detailgegevens per gemeente) heeft de auditdienst van de SVB voor de getrouwheid een controleverklaring met beperking afgegeven; voor de rechtmatigheid was het oordeel onrechtmatig. Er werd wel flink minder fouten geconstateerd, maar de omvang was blijkaar nog steeds aanzienlijk.

Bij onze oordeelsvorming nemen wij het oordeel van de Auditdienst van de SVB over, samen met het door de SVB geraamde fouten-% (in een bedrag uitgedrukt trouwens beperkt: € 12.000).

5 UITVOERING EINDEJAARSCONTROLE

5.1 Controleproces

De controle van de jaarrekening is in april 2020 uitgevoerd; de doorlooptijd van de jaarrekeningcontrole is onder invloed van de bijzondere werkomstandigheden door de Corona-crisis ruimer geweest dan de laatste jaren. De kwaliteit van de ter controle aangeboden concept jaarrekening 2019 was goed. Daarin waren, zoals hiervoor weergegeven, de conceptcijfers van de sociale dienst van medio februari verwerkt. In dit hoofdstuk rapporteren wij u de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole 2019. Bij onze controle hebben wij de volledige medewerking ontvangen van uw medewerkers, dank daarvoor.

5.2 Begrotingsrechtmatigheid

Voor de rechtmatigheidscontrole gaan wij onder meer na of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de raad geautoriseerde programmabegroting. Daarbij gebruiken wij zowel de budgetspelregels die u, via de financiële verordening ex art 212, met het college heeft afgesproken, als ook de rechtmatigheidscriteria die de commissie BBV heeft vastgelegd.

Uit het jaarverslag 2019 blijkt dat er bij zes programma's op de lasten een overschrijding heeft plaatsgevonden. Omdat de overschrijdingen uitgaan boven de door u gestelde rapporteringsgrens van € 25.000,-, presenteren wij ze hieronder.

Omschrijving programma	overschrijding van de lasten
0. Burger en ondersteuning	€ 350.000,-
4. Onderwijs	€ 260.000,-
5. Sport, cultuur en recreatie	€ 70.000,-
6. Sociaal domein	€ 26.500,-
7. Volksgezondheid en milieu	€ 104.000,-
8. VHROSV	€ 393.000,-

Het college heeft in de rekening de overschrijdingen op de lasten geanalyseerd op rechtmatigheid en de overschrijdingen op de investeringskredieten beoordeeld en waar nodig toegelicht (zie par. 1.5.6 van de rekening). Wij kunnen ons vinden in de analyses en de opgenomen toelichting; de verantwoorde overschrijdingen van de lasten zijn weliswaar in formele zin onrechtmatig, maar hoeven niet meegewogen te worden bij ons rechtmatigheidsoordeel.

Overigens neemt het aantal programma's dat overschreden wordt, ten opzichte van vorig jaar toe, en zijn de overschrijdingen groter. Hoewel de overschrijdingen verklaarbaar en qua rechtmatigheid niet verwijtbaar zijn, vragen we wel aandacht voor het tijdig signaleren van overschrijdingen en waar mogelijk bijstellen van de begroting. Anders verliest de begroting zijn bewakende functie.

Toelichting op verschillen per taakveld

Het college geeft in de toelichting op de programmaverantwoording bij elk programma, per taakveld, een nadere toelichting op de belangrijkste verschillen tussen begroting en werkelijkheid (bij afwijkingen meer dan € 25.000,-).

Naast een financiële analyse van de overschrijding wordt ook de aard en reden van de overschrijdingen op productniveau toegelicht. Korthedshalve verwijzen wij naar het jaarverslag en de daarin opgenomen analyses.

Reserve budgetoverheveling

Voor een aantal in 2019 niet of deels bestede budgetten, waarvan het college het van belang acht dat de besteding wel plaatsvindt, wordt u via de in 2014 ingevoerde reserve budgetoverheveling gevraagd in te stemmen met het overhevelen van een 13-tal budgetten (in totaal € 779.000,-) van 2019 naar 2020. Dat is aanzienlijk meer dan de budgetten die voorgaande jaren werden overgeheveld (eind 2017 5 budgetten voor € 109.000,-; eind 2018 11 budgetten voor € 461.000,-). We geven u in overweging om in de voorbereiding van projecten de noodzakelijke middelen toe te kennen in het begrotingsjaar waarin ze feitelijk nodig zijn.

Naar onze mening wordt u in de huidige opzet van de rekening specifiek geïnformeerd over de budget-realiserings bij de gemeente. Bij het vaststellen van de jaarrekening worden, naast de genoemde specifieke voorstellen, alle overige overschrijdingen en eventueel daarmee samenhangende onttrekkingen uit reserves door de raad geautoriseerd.

Wij zijn er bij het vormen van ons rechtmatigheidsoordeel van uitgegaan dat u conform besluit.

5.3 Administratievoering en overige administratieve aangelegenheden

Vast onderdeel van de accountantscontrole is de beoordeling van de kwaliteit van de financiële administratie alsmede van de overige administratieve vastleggingen. Wij hebben bij de jaarrekeningcontrole 2019 de stand van zaken ten aanzien van tussenrekeningen en overlopende activa en passiva (transitoria), alsmede de mutaties in kredieten, reserves, voorzieningen en memoriaalboekingen beoordeeld. Wij hebben geconstateerd dat er geen achterstanden zijn in de financiële administratie. Balansposten, inclusief memoriaalboekingen, zijn in het algemeen onderbouwd met onderliggende specificaties.

Afbouw van de flexibele schil

De gemeente gebruikt voor het vervullen van de functies in de organisatie zowel personeel in eigen loondienst, maar ook medewerkers die ingehuurd worden. Deze zgn. flexibele schil was een bewuste keuze: in 2010 werd besloten tot een vacaturestop en het uitsluitend op tijdelijke basis en uitsluitend bij noodzakelijkheid invullen van vacatureruimte. Dit beleid is in 2019 herzien: medewerkers die naar verwachting hun functie voor langere tijd gaan vervullen, wordt weer een directe arbeidsovereenkomst met de gemeente aangeboden.

Overeenkomst met BAN Personeelsdiensten

De medewerkers in deze flexibele schil worden via diverse organisaties ingehuurd, maar de belangrijkste partner hierbij is BAN Personeelsdiensten. Van deze organisatie wordt bijna de helft (in 2019 voor € 655.000) van de ingehuurde medewerkers betrokken.

De oorspronkelijke overeenkomst met de BAN is uit 1998, is afgesloten voor de duur van 3 jaar en is vervolgens jaarlijks stilzwijgend verlengd. Gelet op de inkoop- en aanbestedingsregels 2015 van de gemeente moet deze dienstverlening periodiek worden aanbesteed. Wij hebben begrepen dat de BAN bewust is gekozen vanwege haar specifieke dienstverlening, zeker in Noord-Nederland. Maar ook dan is het nodig om deze overwegingen periodiek te herijken en weer bewust te laten vastleggen (het college heeft afwijkingsbevoegdheid, mits gemotiveerd vastgelegd).

Tot medio 2016 bestond de zgn. IIB-dienstenrichtlijn, op basis waarvan tot hogere grenzen vrijstelling bestond voor het Europees aanbesteden van personeelsdiensten. Echter, met de nu geldende vereenvoudigde regeling 'voor sociale en andere specifieke diensten' is het beroep op vrijstelling nog alleen voor specifieke diensten mogelijk.

Omdat het niet hernieuwd aanbesteden van deze diensten niet in overeenstemming is met de genoemde inkoop- en aanbestedingsregels hebben we dit meegewogen bij ons oordeel over de rechtmatigheid en vermeld in de controleverklaring bij de rekening.

We hebben er kennis van genomen dat het beleid rondom de flexibele schil afgelopen jaar is aangepast: de flexibele inhuur wordt afgebouwd en streven is om inhuur alleen nog in de proeftijd te laten plaatsvinden. Omdat inhuur altijd in zekere mate zal plaatsvinden dringen we erop aan om te laten beoordelen hoe in dit proces de gemeentelijke en Europese inkoop- en aanbestedingsregels in acht te nemen. In 2020 is door de directie opdracht gegeven de inkoop via de BAN opnieuw te toetsen aan de aanbestedingsregels.

Onderzoek rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie De Waddeneilanden heeft in 2019 onderzoek gedaan naar de externe inhuur bij de Waddeneilanden. Het onderzoek, dat terugkeek naar de situatie en werkwijze in 2016 en 2017, is in de oktobervergadering 2019 gepresenteerd; de raad heeft de aanbevelingen in het rapport overgenomen. Alhoewel het verstandig is kritisch te bezien welke aanbevelingen specifiek op Terschelling betrekking hebben, adviseren we om de werkwijze rondom inhuur te beoordelen en waar nodig bij te stellen naar aanleiding van de rekenkamerbevindingen.

5.4 Opmerkingen jaarverslaggeving

5.4.1 Algemeen

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2019 van de gemeente Terschelling in voldoende mate voldoet aan de bepalingen zoals opgenomen in het BBV.

In de systematiek van het BBV wordt in de gemeentelijke jaarverslaggeving aan het (meer) inhoudelijk (jaar)verslag, de programmaverantwoording en de paragrafen, een meer centrale rol toebedeeld dan aan de jaarrekening. Wij kunnen ons voorstellen dat u de onderdelen in uw jaarrekening eveneens in deze volgorde gaat presenteren.

De toepassing van de BBV is de laatste jaren, mede door meerdere nieuwe richtlijnen van de commissie BBV, in beweging. Dat heeft ook zijn invloed op de rekening van Terschelling. Op onderdelen (grondexploitaties, zie par. 5.4.6) kunnen nog stappen worden gezet.

5.4.2 Programmarekening en informatiewaarde

De gemeente heeft haar begroting en rekening de afgelopen jaren op een aantal onderdelen ontwikkeld, niet alleen onder invloed van het BBV, maar ook om de gebruiker ervan op een goede wijze te informeren en te ondersteunen bij het vormen van een mening over de behaalde beleidsdoelen en de financiële positie. Wij noemen:

- Het verder ontwikkelen van de indeling en verantwoording op programma-niveau (met daaronder de taakvelden).
- Het opnemen van een analyse op de begrotingsrechtmatigheid.
- Het geven van afzonderlijke informatie over de verbonden partijen.

Wij zijn van mening dat, met inachtneming van de huidige inrichting van de jaarrekening, de rekening een voldoende inzicht geeft in het over 2019 gerealiseerde resultaat en de financiële positie per 31 december 2019.

Tevens wordt duidelijk inzicht gegeven in de over- en onderschrijdingen die ten opzichte van de door de raad goedgekeurde programmabegroting hebben plaatsgevonden. In de toelichting op de rekening is het resultaat nader geanalyseerd, waarbij per product is aangegeven wat de verschillen zijn met de geraamde baten en lasten.

5.4.3 Rekening van baten en lasten

Het resultaat over 2019, na de verwerking van dekking uit de reserves, bedraagt € 267.000,- (positief) ten opzichte van een (bijgestelde) begroot resultaat van € 43.500,- (negatief). Dit resultaat laat zich als volgt nader verklaren.

	begroting	realisatie	afwijking
Resultaat voor bestemming	- 589.500	455.000	1.044.500
Saldo mutatie reserves	546.000	188.000	- 734.000
Resultaat na bestemming	- 43.500	267.000	310.500

Zoals al in par 4.3 weergegeven worden de budgetverschillen in de rekening goed toegelicht. Verder wordt in de inleiding van de jaarrekening het resultaat ten opzichte van de begroting geanalyseerd: er worden heldere, adequate toelichtingen gegeven op alle belangrijke verschillen en de belangrijkste incidentele baten en lasten worden apart gepresenteerd.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting, voor Terschelling belangrijk omdat er jaarlijks ca. € 3,75 miljoen aan baten binnenkomt, wordt opgelegd via het zgn. aangifte-model: op basis van aangifte door een logiesverstrekker wordt door de gemeente een aanslag opgelegd. Door deze methodiek wordt de toeristenbelasting 2019 pas in 2020 opgelegd.

Om in deze tijd van Corona-crisis de ondernemers ruimte te geven in hun liquiditeit is ervoor gekozen om deze aanslag pas later, met dagtekening 31 juli 2020, op te leggen. Er is een kans dat, door een eventueel faillissement van een ondernemer, de (uitgestelde) belasting straks niet meer te innen is. En dus een deel van de nu in de rekening verantwoorde baten niet gerealiseerd wordt. Of en in welke mate dit effect zich zal voordoen is niet te voorspellen.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting voor gemeenten (en andere decentrale overheden) ingevoerd. Verschillende economische activiteiten waarmee de gemeente in concurrentie treedt of kan treden kunnen onder de belastingplicht vallen. De vennootschapsbelasting vormt een kostenpost en het is daarom van groot belang dat gemeenten hun organisatie optimaliseren om het nadelige effect zo beperkt mogelijk te houden.

Voor de beoordeling van de gemeentelijke activiteiten op de vennootschapsplicht en het doen van de aangiften heeft de gemeente een fiscaal adviesbureau ingehuurd. De aangiften tot en met 2018 zijn ingediend. Vanwege het positieve saldo op de exploitatie van West-Aleta/Campus fase 4, moet volgens de interne berekeningen een klein bedrag aan belasting worden betaald.

De belastingdienst heeft nog in gemeenteland nog geen standpunt ingenomen over de keuzes die gemeenten (in algemene zin) gemaakt hebben in de eerste jaren na invoering van de belastingplicht. Ook de aangiften die Terschelling ingediend heeft zijn nog niet vastgesteld.

5.4.4 Balans en financiële positie

Het eigen vermogen van de gemeente bedraagt ultimo 2019, inclusief het rekeningsaldo 2019, in totaal € 8,6 miljoen. Hiervan heeft € 4,8 miljoen betrekking op de bestemmingsreserves. In de onderstaande tabel is de financiële positie samengevat.

(in € 1.000)	2019	2018	2017
Algemene reserve	3.654	3.879	3.841
Bestemmingsreserves	5.106	4.823	5.008
Saldo rekening	267	- 130	- 2
Totaal vermogen	9.027	8.572	8.860

Risico-analyse

De omvang van de algemene reserve kan uiteraard niet los worden gezien van de risico's. Daarvoor wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing stelselmatig een analyse gemaakt van het vermogen en de risico's (voor zover niet in bedragen gewaardeerd en opgenomen in de balans) waarmee de gemeente mogelijk te maken krijgt.

Het beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen en risico's is afgelopen december, met het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen 2020 - 2024 opnieuw vastgelegd. Dat is de basis voor de heldere weergave van de belangrijkste risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen. Deze presentatie kan nog aan informatiewaarde winnen door het opnemen van indicatoren voor de kans dat het risico zich voordoet, de mogelijke financiële (of andere) gevolgen, en de termijn waarin het risico werkelijkheid kan worden.

Terugkoop oude Campus

In augustus 2011 is de campus van het Maritiem Instituut overgedragen aan Woningstichting De Veste. Bij die transactie zijn een aantal afspraken gemaakt, waaronder de mogelijke terugkoop van het pand zodra de nieuwe Campus gerealiseerd zou zijn. De Veste gaf begin 2017 aan geen interesse te hebben in het oude campuscomplex. Het eind 2017 teruggekochte pand staat onder de voorraden opgenomen tegen de 'terugkoopwaarde' van € 2,9 mln.

Reeds voorafgaande aan de terugkoop heeft het college plannen ontwikkeld tot verkoop van het oude campuscomplex, onder meer door een extern bureau in de hand te nemen. In het verslagjaar is, in wisselende samenstelling, meermalen overleg geweest met een aantal maatschappelijke organisaties die interesse hebben om het pand in gebruik te nemen. Mochten deze ontwikkeling niet leiden tot overname van het pand tegen (minimaal) de boekwaarde, dan kan de gemeente terugvallen op de oorspronkelijk opzet: openbare aanbesteding.

Om een goede inschatting te hebben van de marktpositie van een dergelijk, redelijk bijzonder object is het complex in de zomer 2018 getaxeerd. De taxaties laten zien dat de huidige boekwaarde (die geen relatie met de marktwaarde, maar met historische afspraken uit 2011) de actuele waarde redelijk weerspiegelt; maar ook dat de uiteindelijke waarde sterk afhangt van de bestemming en doel dat uiteindelijk aan het complex gegeven wordt.

5.4.5 Reserves en voorzieningen

Het uitgangspunt van de verslaggevingsvoorschriften (BBV) is dat alle baten en lasten worden verantwoord in het resultaat. Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen zijn derhalve onder het regime van de BBV niet meer toegestaan, tenzij natuurlijk de raad de mutaties heeft goedgekeurd en deze in de begroting zijn verwerkt. Hierop zijn wel uitzonderingen, namelijk niet-materiële bedragen met betrekking tot open-einde-regelingen, zoals de Wmo. Tijdens onze controle hebben wij geconstateerd dat de mutaties in alle reserves zijn goedgekeurd door de raad.

5.4.6 Grondexploitaties

Veranderende regelgeving

De regelgeving rondom grondexploitaties staat niet stil. Na fundamentele veranderingen in de BBV-richtlijnen in 2016, mede in verband met de invoering van de vennootschapsbelasting, zijn afgelopen jaar rondom grondbeleid een tweetal nieuwe notities verschenen. In juli bracht de commissie BBV een nieuwe notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving uit, in september publiceerde de commissie BADO haar notitie Grondexploitaties. We adviseren u te laten beoordelen of het actuele beleid en toepassing ervan voldoet aan deze laatste wijzigingen.

Invloed BBV-regelgeving

Het aantal exploitaties bij Terschelling is beperkt. Onder het onderhanden werk worden een drietal exploitaties verantwoord, waarvan er momenteel één, West-Aletalaan fase 4, een actieve grondexploitatie is.

De nadere regelgeving heeft ertoe geleid dat het plan 'West Aleta fase 3' anders is gerubriceerd in de balans. Omdat deze locatie pas op termijn tot ontwikkeling komt (nadat andere locaties zoals KLU en inbreidingslocaties gerealiseerd zijn), is deze grondpositie nu opgenomen onder de 'warme gronden' in de materiële vaste activa.

Naar ons idee heeft de nieuwe regelgeving ook invloed op de beoordeling van de andere posten:

- Dellewal is nu nog meer een grondpositie en geen exploitatie (zie verder hierna).
- De KLU-locatie kan, nu in 2016 de opstallen gesloopt zijn, aangemerkt worden als grondexploitatie, maar dan dient er als zodanig een raadsbesluit en een feitelijk exploitatieopzet beschikbaar te zijn (BBV voorwaarde). Deze zijn er nog niet.

Plannen voor Dellewal

Sinds december 2003 is de gemeente eigenaar van de grond waar voorheen de dancing Dellewal stond. Het grond is opgenomen onder de grondexploitaties, en heeft een boekwaarde van € 2,2 miljoen.

Na jaren van vertraging is er in 2017 verdere uitwerking gegeven aan scenario's voor de ontwikkeling van Dellewal. De ontwikkelde plannen en initiatieven zijn in het boekjaar gepresenteerd aan de raad en hebben in december geleid tot de keuze voor de bouw van een 13-tal appartementen. De ontwikkelde varianten zijn in 2017 door een adviesbureau beoordeeld, onder meer op financiële haalbaarheid. Helaas is de uitwerking van de gekozen variant in een nieuw bestemmingsplan afgelopen jaar gestagneerd, onder meer omdat de stikstofnormen voor een Natura 2000-gebied, zoals Dellewal, zijn gewijzigd. Momenteel wordt een nieuwe aanpak ontwikkeld om toch, naar verwachting in het najaar 2020, te kunnen komen tot een (aangepast) voorontwerp bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan.

Dat is ook een goed moment om ook de formele aspecten voor een grondexploitatie (het aanwijzen door de raad als zodanig, opstellen van een exploitatie, planning etc.) feitelijk in te vullen.

6 SINGLE INFORMATION EN SINGLE AUDIT (SISA)

6.1 Algemeen

Een belangrijk deel van de ontvangen specifieke subsidies en uitkeringen van het rijk en van de provincie Friesland worden gepresenteerd in een bijlage van de jaarrekening. Hiervoor is een specifiek verantwoordingsmodel (SiSa: single information en single audit) voorgeschreven. De controle van deze bijlage is, conform de specifieke aanwijzingen ter zake van het rijk, door ons betrokken in de controle van de jaarrekening 2019 van uw gemeente. Voor de hierbij eventueel geconstateerde bevindingen gelden op grond van artikel 5, lid 4 van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) zwaardere rapportagenormen dan de rapporteringstolerantie, welke wij met uw Raad zijn overeengekomen voor de controle van de jaarrekening.

6.2 Te verantwoorden regelingen

Door de rijksoverheid, het ministerie van BZK, is weergegeven dat de gemeente zich over acht regelingen via de SiSa-systematiek moest verantwoorden. Met deze aanwijzingen in de hand zijn door de gemeente gegevens verzameld en de betreffende bijlage ingevuld. Twee van de regelingen zijn nieuw: het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2019-2022 en de Specifieke uitkering Sport (SPUK).

6.3 Rapport van bevindingen

Wij hebben bij onze controle geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de rapporteringstoleranties overschrijden. Daarnaast zijn naar onze mening de in de SiSa-bijlage opgenomen gegevens deugdelijk tot stand gekomen. De door het CBS voorgeschreven model tabel van bevindingen hebben wij als bijlage bij dit rapport gevoegd. Dit format dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

6.4 Onderwijsachterstandenbeleid

De rijksoverheid geeft al jaren via de subsidieregeling voor onderwijsachterstandenbeleid (OAB) gelden die met name worden besteed aan vroeg- en voorschoolse educatie. De langlopende OAB-regeling 2011-2018 is in 2019 voortgezet in een nieuwe OAB-regeling 2019-2022. Het is geen letterlijke verlening van de oude regeling, omdat specifieke voorwaarden voor de nieuwe OAB middelen verschillend zijn van de voorgaande.

Voor de oude regeling konden in 2019 nog bestedingen definitief worden afgewikkeld; daarvan maakt Terschelling dit jaar nog gebruik. Uit de Sisa-bijlage blijkt dat uiteindelijk niet alle beschikbare gelden konden worden besteed; of het rijk het niet bestede restant (€ 5.633,-) gaat terugverdienen is nog niet bekend.

6.5 Specifieke uitkering Sport

In deze jaarrekening wordt voor het eerst verantwoording afgelegd over de nieuwe specifieke uitkering Sport. Deze uitkering wordt beschikbaar gesteld door het rijk omdat de btw-vrijstelling voor sport is stopgezet.

De invoering van de regeling verliep niet vloeiend, zo werd inschrijving voor de regeling verlengd, het beschikbare budget extra verhoogd en kregen de gemeenten pas in het najaar met een subsidiebeschikking uitsluitend over het beschikbare budget.

De regeling heeft een heel brede doelstelling, de activiteiten die in aanmerking komen voor de specifieke uitkering zijn 'de bestedingen in verband met activiteiten in het kader van sport', voor zover deze kosten niet al meegenomen zijn in het btw-compensatiefonds, de reguliere btw of de subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties. In lijn met deze ruime definitie heeft Terschelling, naar onze mening op een juiste wijze, de kosten van sport opgenomen in de SiSa-verantwoording. Omdat de invoering bij het rijk hectisch verliep, bestaat de kans dat dit ook nog invloed heeft op het traject van verantwoorden en vaststellen van dit eerste jaar.

7 OVERIGE BEVINDINGEN EN ACTUALITEITEN

7.1 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp-ers, en loopt vooralsnog van 1 maart tot en met 1 juni 2020. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt; en in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. De aanvraag dient digitaal plaats te vinden en loopt via de gemeente. Onlangs heeft ook uw gemeente een 3^e voorschot ontvangen. In totaal is ruim € 1,1 miljoen aan de gemeente uitgekeerd.

Op dit moment is nog niet bekend of, hoe en op welke wijze de gemeente moet gaan afrekenen. En of de accountant daarbij een rol krijgt toebedeeld is op dit moment niet duidelijk. Gezien de omvang van de steunmaatregelen, en het risico op fraude en/of oneigenlijk gebruik of misbruik van de steunmaatregelen, ligt het overigens wel voor de hand dat op enig moment het rijk op basis van (mogelijk achteraf gestelde) normen accountantscontrole nodig acht.

7.2 Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

De wetgever heeft het verstandig geacht dat gemeenten, naast de controle op de financiële gegevens, de toets op de rechtmatigheid en de rekenkameronderzoeken, periodiek ook onderzoek doet naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van haar functioneren. Het belang blijkt er uit de verankering in artikel 213a van de gemeentewet.

Momenteel geeft de gemeente, naar eigen zeggen, hieraan geen expliciete invulling. En in formele zin is dat waar: er is door uw raad geen nadere uitwerking hieraan gegeven of kader neergezet in bijv. de financiële of de controleverordening. Er vinden ook geen feitelijke onderzoeken plaats met het specifieke doel of etiket 'doelmatigheid' of 'doeltreffendheid'.

Toch vinden elk jaar onderzoeken en ontwikkelingen plaats die weliswaar primair een ander doel hebben, maar zeker mede doelmatigheid of doeltreffendheid raken. Zoals het onderzoek naar de vergunningsverlening rond het Eilân Festival en het onderzoek van de rekenkamercommissie naar de inhuur. Ons voorstel om deze uitkomsten van deze onderzoeken mede te bekijken vanuit het oogpunt van doelmatigheid- en doeltreffendheid. Zo wordt er op een praktische wijze invulling gegeven aan de wettelijke norm.

7.3 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Met ingang van 2013 geldt voor topinkomens een meer dwingende regelgeving: de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Deze regelgeving verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan 100 procent van het ministersalaris en dwingt af dat de bezoldiging van topfunctionarissen wordt gepubliceerd.

Deze publicatieplicht geldt niet alleen voor de jaarrekening, daarvoor worden gedetailleerde gegevens gevraagd; wij moeten er in onze controleverklaring een apart oordeel over geven. Door de gemeente wordt, zowel qua bezoldiging als publicatie, voldaan aan de specifieke regels.

7.4 Fraude

De accountant is wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudes te melden aan het bestuur. De accountant is verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht, waarbij moet worden opgemerkt dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. Wij hebben zowel binnen het controleteam ('pre-auditgesprek') als met uw management overleg gevoerd waarbij nadruk is gelegd op eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen hiertegen.

Van het college hebben wij bij de afronding van onze controle een bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd. Daarnaast hebben wij bij de interim-controle en eindejaarscontrole zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd op de werking van interne beheersingsmaatregelen, memoriaalboekingen en schattingen en is gelet op significante en/of ongebruikelijke transacties in de financiële administratie. Wij hebben hierbij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

7.5 Automatisering

De controle van de jaarrekening is niet primair gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en behoeft derhalve niet te leiden tot bevindingen die bij een speciaal gericht onderzoek wel naar voren zouden kunnen komen.

Maar we maken bij onze controle wel gebruik van de verantwoordings- en controlesystematiek ENSIA; het gezamenlijk project van enkele ministeries, de VNG en gemeenten met als doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Over de resultaten van de Ensia-zelfevaluatie en de Ensia-audit 2018 bent u via een raadsmemo geïnformeerd. De collegeverklaring over 2018 en de toets door een EDP-auditor gaf weer dat de gemeente voldeed aan de onderzochte Ensia-normen en dat voor de uitzonderingen verbeterplannen zijn opgesteld.

De Ensia-zelftoetsen 2019, de verantwoording daarover en de audit daarop waren ten tijde van onze controle in een afrondende fase.

De gemeente werkt voor haar ICT-beleid samen vanuit de GR de Waddeneilanden en heeft, samen met de overige eilanden, voor de uitvoering aansluiting gezocht bij SSC (het Shared Service-Centrum Leeuwarden). Samen met SSC wordt door de gemeente op praktische wijze invulling gegeven aan haar informatieveiligheidsbeleid en de eisen die vanuit de BIG worden gesteld; deze eisen worden de komende jaren verder ontwikkeld en de ambitie is om de interne ICT-maatregelen daarmee in de pas te laten lopen.

7.6 Rechtmatigheidsverklaring

Over het verslagjaar 2021 dient het college (in 2022) een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. De nadere invulling daarvan wordt inmiddels publicaties van onder meer de commissie BBV, stap-voor-stap duidelijker. De feitelijke wijzigingen in wet- en regelgeving (gemeentewet, financiële verhoudingswet, BBV) zijn echter nog niet beschikbaar.

Terschelling kiest ervoor om als 'slimme volger' te bezien hoe de verdere ontwikkeling bij het rijk (ministerie van BZK, commissie BBV) verloopt, en haakt aan bij wet- en regelgeving en de praktische handvatten of uitwerkingen die naar aanleiding daarvan zullen worden ontwikkeld (bijv. vanuit BZK en de VNG).

Ook van de raad zal input verwacht worden voor dit proces. Want weliswaar legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid, het is aan de raad om daar –voor zover ze dat nodig vindt- richting aan te geven. Daarvoor is onder meer het normenkader een hulpmiddel: nu nog een instrument om de accountant kaders mee te geven voor zijn controle, binnenkort ook om het college kaders mee te geven voor de rechtmatigheidscontrole.

8 CONCLUSIE

8.1 Belangrijkste bevindingen en aanbevelingen op grond van de controle

De controle heeft primair tot doel een oordeel te geven over getrouwheid en rechtmatigheid. Hierna zijn de relevante bevindingen ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid opgenomen, voor zover die niet hebben geleid tot aanpassing van de jaarrekening en die afzonderlijk groter zijn dan de goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het controleprotocol 2010.

Er is dit jaar een controlebevinding die relevant is voor het oordeel: we kwalificeren het niet aanbesteden van de inhuur van medewerkers via de BAN (zie par. 5.3) als onrechtmatig.

De totale omvang van de bevindingen gaan uit boven de geldende tolerantiegrenzen (zie par. 2.3) voor het opnemen van een beperking voor de rechtmatigheid in de controleverklaring. Het oordeel voor getrouwheid is goedkeurend. We hebben deze oordelen tot uitdrukking gebracht in de controleverklaring die in de jaarrekening is opgenomen.

8.2 Aanbevelingen

De belangrijkste aanbevelingen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening 2019 van de gemeente Terschelling (met een verwijzing naar de paragraaf in dit rapport) zijn:

- verwerk overschrijding van budgetten, ook al zijn ze niet verwijtbaar, in begrotingswijzigingen om de begroting als bewaking te kunnen blijven gebruiken. (5.2);
- wijs in de voorbereiding van projecten de noodzakelijke middelen toe aan het begrotingsjaar waarin ze feitelijk nodig zijn (5.2);
- besteed de inhuur van medewerkers opnieuw aan en pas daarbij de geldende aanbestedingsregels toe (5.3);
- beoordeel de adviezen van de rekenkamer over inhuur en volg ze, waar nodig, op (5.3);
- beoordeel of het actuele beleid rondom grondexploitaties voldoet aan de actuele, recent aangepaste notitie van de commissie BBV en commissie BADO (5.4.6);
- kijk kritisch naar het kwalificeren van gronden in of onderhanden werk of voorraad grond (5.4.6);
- presenteer voor Dellewal naast een bestemmingsplan ook een uitgewerkte grondexploitatie (5.4.6);
- ga na welke stappen nodig zijn om te komen tot een goede borging van de rechtmatigheidsverklaring van het college in 2021 (7.5).

8.3 Controleverklaring

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders van uw gemeente gemachtigd onze controleverklaring bij de jaarrekening 2019 van uw gemeente op te nemen. Onze oordelen zoals opgenomen in deze accountantsverklaring zijn als volgt:

Oordeel	Strekking
De getrouwheid	Goedkeurend
De rechtmatigheid	Beperking

Hierbij zijn wij ervan uitgegaan dat de raad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Uit hoofde van onze controletaak hebben wij de financiële gegevens in de jaarrekening gecontroleerd. Naast de jaarrekening wordt er een jaarverslag, zijnde de verantwoording over de beleidsbegroting en financiële begroting, ter vaststelling aan uw raad aangeboden.

De in het jaarverslag opgenomen kengetallen en toelichtingen daarop hebben wij niet gecontroleerd. Wij melden wel dat op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Wij hopen u met vorenstaande van dienst te zijn geweest en zijn graag tot een nadere toelichting bereid.

Hoogachtend,
Ipa-Acon Assurance B.V.

W.g. mr.drs. J.C. Olij RA

Bijlage: tabel van fouten en onzekerheden SiSa-bijlage 2019

Bijlage: **Tabel van fouten en onzekerheden SiSa-bijlage 2019**

TABEL VAN FOUTEN EN ONZEKERHEDEN 2019

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Berichtgeverinformatie

Type overheidslaag:	gemeente
Naam berichtgever:	Terschelling
Berichtgevercode ¹ :	0093
Rapportage-periode:	2019

Controleverklaring

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	beperking
Strekking controleverklaring getrouwheid	goedkeurend

Vindplaats

Deze tabel is in het rapport van bevindingen van de accountant te vinden op pagina: 17

Fouten en onzekerheden 2019

nr	Specifieke uitkering	fout of onzekerheid omvang (in €)	financiële omvang (in €)	toelichting
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			geen opmerkingen
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)			geen opmerkingen
E27B	Brede doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU V&V)			geen opmerkingen
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet - gemeentedeel 2019			geen opmerkingen
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet - totaal 2018			geen opmerkingen
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2019			geen opmerkingen
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) - totaal 2018			geen opmerkingen
H4	Specifieke uitkering Sport			geen opmerkingen